

HIALAT D'EXCELLÉNCIA LINGUATEC IA

Constitucion deu hialat d'excel·lència transfronterera en intelligéncia artificial per las lengas

Cooperacion tecnologica entà la construccion d'ua infraestructura lingüistica transpirenenca

Lo territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus que tien un projècte transfronterèr en construccion qui compta dab mei de 15 milions de ciutadans partatjant 6 lengas diferentas e las loas varietats locals correspondentas. Lo multilingüisme qu'ei l'un deus atots màgers deu territòri noste, e qu'ei autanplan l'un deus desfís mei seriós entà la coèision d'un territòri tant deu punt de vista culturau qu'economic. Que n'ei atau a pagèra mei bèra en Euròpa, on 24 lengas oficials e mei de 60 minorizadas e constitueishen un paisatge multilingüe deus rics, quan n'èran viscudas d'aves còps com empachs lingüistics qui travavan la comunicacion e la circulacion libra de l'informacion.

L'intelligéncia artificial per las lengas qu'ei emplegada capvath un sarròt de produits numerics de tot dia, pr'amor la màger part d'enter eths qu'emplegan las lengas. Las comunicacions per telefonet, los hialats socials, los assistents intelligents e las interfàcias vocaus que transmudan la mòda qu'an los ciutadans, las enterpresas e las administracions publicas entà interagir capvath lo monde numeric.

Las tecnologias de las lengas que contribueishen eficaçament a l'egalitat enter tota la ciutadanetat europèa (e deu territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus) dens la loa vita vitanta, quina que sia la lenga qui parlan. Per estar las qui deven profieitar mei de las tecnologias de las lengas, las lengas minoritàrias que parteishen d'ua situacion tecnologica febla pr'amor los utís e las ressorsas necessàrias entau desvolopament numeric que'n son sovent rares e, dens quauques cas, inexistents. La resolucion recenta deu Parlament europèu adoptada lo 11 de seteme de 2018 (« *On language equality in the digital age* » 2018/2028(INI)) que constatè lo desequilibri existent enter las lengas europèas capvath las tecnologias de las lengas e qu'exòrta a l'accion entà susmontar aqueras diferéncias au mei viste.

La preservacion d'ua lenga, e donc de la cultura qui se'n neureish, qu'ei inevitablament ligada a la soa capacitat a foncionar e a estar utila en enviroaments modèrnes e cambiadís com lo monde numeric. Atau, la diversitat lingüistica e culturau qu'ei ligada de près a las capacitats e a

las ressorsas disponiblas capvath lo monde numeric, tant vau díser en lo cas noste de crear ua infraestructura lingüistica transfronterèra. Qu'ei pr'amor d'aquò que n'ei vitau de passar los empachs lingüistics, e atau ahortir las lengas deu territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus, entà poder estimular la valor economica, culturau e lingüistica potenciau deu territòri.

Garantir un supòrt tecnologic adaptat a totas las lengas deu territòri que crearà emplec, creishença, oportunitats, interculturalitat e referéncia internacionau. Que n'ei autanplan gèncer lo despassament deus empachs lingüistics capvath l'enviroament numeric, essenciau entà ua societat inclusiva e entà generar unitat e coesion dab

Mission

Crear un Hialat d'excelléncia transfronterèra en intelligéncia artificiau per las lengas entà ajudar a la construccion d'ua infraestructura lingüistica transpirenca peu mejan de la cooperacion tecnologica.

Objectius

1. Valorizar e transméter lo besonh de projèctes transfronterès com LINGUATEC qui genèran valor economica, toristica e culturau en partir de la riquesa multilingua deu territòri noste. Tant vau díser despassar l'empach lingüistic e ligar los esfòrç nostes entà emparà's sus la riquesa culturau/lingüistica nosta com motor economic.
2. Establir las basas d'ua agenda estrategica e ua huelha de rota entà que l'egalitat lingüistica numerica e sia ua realitat dens lo territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus en 2030.
3. Aviar ua collaboracion estreta enter lo basco, lo catalan, l'aragonés e l'occitan entà que partatgen tots ua basa tecnologica sufisenta, e qu'atau tot cadun e posca participar au monde numeric en lenga pròpia.
4. Socializar las potencialitats e oportunitats qui ns'auhereish l'intelligéncia artificiau per las lengas entà obtiéner un territòri coèrent, inclusiu, plurilingüe e intelligent.
5. Crear coneishença e tecnologia de punta en intelligéncia artificiau entà que las enterpresas, las institucions e las organizacions sociaus e poscan espleitar lo lor potenciau entau desvolopament economic, sociau e institucionau deu territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus.
6. Presentar dens d'autres territòris multilingües, tant de pagèra europèa com mondiau, las avançadas realizadas capvath lo territòri de la Comunautat de tribalh deus Pirenèus, e atau poder partatjar experiéncia, formacion, conselh e tecnologia.
7. Har vèder lo territòri deu Comunautat de tribalh deus Pirenèus ua referéncia de las màgers entà totas aqueras lengas de las ressorsas limitadas qui volhan progressar en las tecnologies de las lengas e lo lor desvolopament numeric.

A Sent Sebastian, lo 18 de junh de 2021

elhuyar

Lo Congrès
permanènt de la lenga occitana

